

forf. i et af ham selv citeret arbejde kunde finde, at den omtalte dialektgrænses forløb ved 64° er kunstig, fremkaldt af missionærerne i det 18. årh. Utilstedeligt er det også, at de klimatiske betragtninger bygges på Kolderup Rosenvinge's og Otto Nordenskiöld's kortvarige observationsrækker, når man i det ligeledes af forf. citerede jubilæumsværk „Grønland“ kan finde opgivelser baserede på iagttagelser gennem tidsrum på 30 til 44 år.

Alt i alt er det et værk, hvori der udfoldes et uhyre, lærd udseende apparat, men ved hvis slutning man uvilkårligt spørger: hvad er resultatet? Noget virkelig nyt om Nordbo-kulturens tilpasning til omgivelserne, de geografiske betingelser for dens undergang o. s. v., leder man forgæves efter, og man har kort sagt indtrykket af en afhandling, som mere synes at være en besvarelse af en laboratoricopgave end et modent, videnskabeligt arbejde.

Kaj Birket-Smith.

Erland Nordenskiöld: The Ethnography of South-America seen from Mojos in Bolivia. Comparative Ethnographical Studies, vol. III. (8° 254 s. 56 illustr. 30 kort). Göteborg 1924.

Efter at 4. og 5. bind af Erland Nordenskiöld's fortræffelige serie er udgivet, foreligger nu 3. bind af rækken under ovenstående titel. Dette værk slutter sig i plan og udførelse nøje til de to først udsendte dele, idet forf. her foretager en analyse af den nuværende kultur hos over 20 forskellige småstammer i det nordøstlige Bolivia og tilgrænsende egne af Perú og Brasilien. Skønt naturen i dette område er ret ensartet — en stenfattig slette klædt med tropisk regnskov og savanne —, er de etnografiske forhold yderst brogede. Som andre steder ved Cordillerernes fod findes der foruden stammer tilhørende de vidt udbredte sprogætter Caraib, Tupí og Aruak en stor mængde, åbenbart tilbagetrængte smågrupper med isolerede sprog. Lige så uensartet er det kulturelle billede, og selv stammer med beslægtede sprog har undertiden helt forskellig kultur.

Undersøgelsen viser nu, at ikke alene mangler de udpræget sydlige kulturelementer, som findes i Gran Chaco, men at også de vestlige elementer, som fra Perús højt udviklede folk bredte sig til Chacostammerne, for en stor del savnes i Mojos. De uigennemtrængelige urskove, gennemstrømmede af vilde, ufarbare bjærgstrømme, som karakteriserer Cordillerernes tropiske østskråninger, har slået bom for deres udbredelse. Dog er det ikke sådan, at man slet ikke sporer nogen indflydelse fra vest. Tværtimod har mange af de behandlede stammers kulturelementer en udpræget nordvestlig udbredelse i Syd-

Amerika; men i så fald drejer det sig om meget gamle træk, som delvis peger helt i retning af Colómbia. Endelig er der selvfølgelig også sket påvirkning fra andre sider, f. eks. har Caraiber og Aruaker sikkert tilført kulturen et amazonisk præg.

En af de væsentligste egenskaber ved forf.s sikkert gennemførte metode er den systematiske anvendelse af den gamle, spanske og portugisiske litteratur, som han kender bedre end nogen anden forsker. Hans resultater er i sig selv en gentagen kæde af beviser for, hvilke skæbnesvangre fejl man risikerer ved at lade de ældste kilder ude af betragtning. Det viser sig f. eks. nu, at firkantede hytter uden for Andes-området sikkert skyldes europæisk påvirkning, at den berømte curare-gift havde en overmåde ringe udbredelse i det 16. årh., og at den giftige maniok overalt synes at være dyrket før den ugiftige afart, hvorfor forf. med rette betoner muligheden af, at dens betydning som næringsplante ikke er oprindelig. Når engang hele værket er afsluttet, vil det stå som det vigtigste, sammenlignende arbejde, der endnu er udført over Syd-Amerikas etnografi; ti de resultater, forf. allerede nu har nået, peger langt ud over det forholdsvis begrænsede område, der direkte behandles, og vil sætte deres spor i hele den amerikanistiske videnskab.

Kaj Birket-Smith.

Kunt Dahl: Blandt Australiens Vilde. (8° 307 S., Talr. Illustr., 1 Kort). J. W. Cappelens Forlag. Oslo 1924.

Bogen er ifølge Forordet i alt væsentlig et Optryk af 2. Del af en i 1897 udgiven Beretning om en 3 Aars Samler- og Forskerrejse til Sydafrika og Australien, som Forfatteren i 1893—96 foretog paa Opfordring af Kristiania Universitets Zool. Museum.

Ligesom 1. Del, der udkom 1924 og er omtalt i Tidsskriftets 27. Bind Side 144, indeholder 2. Del, der omfatter Forfatterens Rejse i Australien, gode Skildringer af Plante- og Dyreriget saavel som af Naturen og de indfødte. Man faar et levende Billede af dette forunderlige Land, hvor alt synes standset paa et Udviklingstrin, som den øvrige Verden for længst har passeret, og hvor en af de mest primitive Menneskeracer endnu lever sit Vildmandsliv i de store Skove.

Under utrygge Forhold, døjdende Savn og Sygdom, plaget skiftevis af Hede, Tørke og heftige Regnskyl, gennemførte Forfatteren sin Ekspedition og vendte hjem med righoldige Samlinger, hvoriblandt talrige hidtil ukendte Dyreformer.

V. Teisen.